

Azərbaycanın özü qədər əbədi

Hüquqi və demokratik dövlət quruculuğunun banisi

Zamanın ağır keçməklərindən, siyasi-iqtisadi enişlərdən-yoxuşlardan keçən və taleyinin bütün sınaqlarından almaqçı çıxan Azərbaycan xalqı bu gün qürur doğuran günlərini yaşayır. Çünki 2020-ci ilin Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi və ərazi bütövlüyümüzün təmin olunması ilə xalqımız yalnız müstəqillik dövrünün deyil, son iki əsrlik tarixinin ən şanlı salnaməsini yaratdı.

Bu qələbə tariximizə möhtərəm Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyətli və cəsarətli siyasətinin, xalqımızın milli birliyinin nəticəsi kimi həkk olunmaqla bərabər, həm də xalqımızın Ulu Öndəri, müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin əbədi yaşar ideyalarının tənənəsi oldu. Ümummillə Lider Heydər Əliyevlə başlayan, cənab İlham Əliyevlə davam edən güclü dövlətçilik siyasəti müstəqillik tariximizə ən möhtəşəm qələbələr yazmaqda Azərbaycanı həm də hər b meydanın qalib dövlətinə çevirdi.

Cəmiyyətin bütün təbəqələrini öz ətrafında birləşdirən lider

Bəşər tarixinin minilliklərə söykənən təcrübəsi, o cümlədən müasir politoloji rəy təsdiq edir ki, xalqların və dövlətlərin inkişafında liderlərin rolu əvəzsizdir. Bu, tarixən belə olub, siyasi münasibətlərin keyfiyyət dəyişikliklərinə moruz qaldığı çağdaş dövrümüzədə də. Güclü, vətənpərvər, qətiyyətli, cəmiyyətin bütün təbəqələrini öz ətrafında birləşdirə qadir lider olan dövlətlər həmişə yüksəlmiş nail olmuş və tarixi uğurlar qazanmışlar.

Bələ liderlər və şəxsiyyətlər Azərbaycan xalqının tarixində öz yetişməsi, dövlətçiliyimizin yaranıb möhkəmlənməsində, dövlətimizin inkişafında öz siyasi və vətəndaşlıq missiyalarını layiqincə yerinə yetirmişlər. Bələ şəxsiyyətlərin arasında çağdaş intibahımızın və müstəqil dövlətçiliyimizin banisi olan, dövlətimizin müstəqilliyini qoruyub saxlayan Ümummillə Lider Heydər Əliyevin adı hər bir azərbaycanlı tərəfindən fəxrə çəkilir. Xalqımızın tarixi şəxsiyyətlərinin fəvqində yer alan bu əbədi yaşar insanın dövlətimiz qarşısında xidmətləri misilsiz və ölçüyəgəlməzdir. Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin, suverenliyinin və azərbaycanlılığın məfkurəsinin mövcudluğu üçün xalqımız möhz Ümummillə Lider Heydər Əliyevə borcludur.

Azərbaycan dövlətinin keçdiyi inkişaf yolunun bir çox parlaq səhifələri, görkəmli dövlət xadimi, xalqımızın Ümummillə Lideri Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyevin anadan olmasının 99-cu ildönümü ilə əlaqədar qələmə aldığımız məqalədə Ulu Öndərimizin müstəqil Azərbaycan rəhbərliyi dövründə hüquqi və demokratik dövlət quruculuğu ilə bağlı tarixi xidmətlərindən bəhs etmək istəyirəm.

Demokratik dəyərlərə və prinsiplərə söykənən Konstitusiyası

1991-ci ildə Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra qarşıda du-

ran əsas vəzifələrdən biri keçmiş sovetlər birliyindən miras qalmış hüquq sisteminin yeni çağırış və tələblərə uyğunlaşdırılması, hüquqi dövlət quruculuğunun həyata keçirilməsi idi. Bu məsələ 1991-ci il oktyabrın 18-də qəbul edilən "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Müstəqilliyi haqqında Konstitusiyası"nda öz əksini tapmışdır. Əsas məqsəd, hüquqi və demokratik dövlət quruluşu üçün bütün hüquq sisteminin yenidən qurulması və islahatların aparılması, bazar münasibətlərini tənzimləyən mükəmməl qanunların qəbul olunması demokratik cəmiyyət quruculuğunun ən mühüm və vacib şərtlərindən biridir. 1993-cü ilin prezident seçkiləri ətrafında bu barədə fikirlərini bildirən Heydər Əliyev demişdir: "Azərbaycan Respublikasında demokratik hüquqi dövlət qurulmalıdır. Azərbaycan Respublikası demokratiya yolu ilə gətirilməlidir, heç vaxt totalitar sistemə, kommunist rejiminə qayıtmamalıdır. Azərbaycan Respublikasında siyasi plüralizm hökm sürməlidir. İnsan, söz, din, dil azadlığı - bunların hamısı bəzəyər olmalıdır. İnsan hüquqlarının qorunması bizim əsas məqsədlərimizdən biri, dövlət orqanlarının, hüquq-mühafizə orqanlarının əsas vəzifələrindən biri olmalıdır. Dövlətin hüquqları da qorunmalıdır. Biz iqtisadiyyatda köklü islahatlar aparıb, bazar iqtisadiyyatına keçməliyik. Bizim borcumuz bütün Azərbaycanın simasını dəyişməkdir. Azərbaycanı inkişaf etmiş, sivilizasiyalı, demokratik prinsiplərlə yaşayan bir dövlətə, cəmiyyətə çevirməliyik".

Məhz Heydər Əliyevin sayəsində respublikamızda ardıcıl həyata keçirilən köklü islahatlarla müasir hüquq standartlarını və milli xüsusiyyətləri özündə birləşdirən, beynəlxalq prinsip və müddəalara tam uyğun olan hüquq sistemi yaradıldı. Bu sahədə fəaliyyət göstərən dövlət təsisatları yenidən formalaşdırıldı.

Hüquqi demokratik dövlət və vətəndaş cəmiyyəti qurmağı özünün başlıca məqsədi olan dövlətimizdə bu sahədə atılan ilk addım ümumbəşəri dəyərlərə və prinsiplərə söykənən Konstitusiyamızın qəbulu oldu. Konstitusiyaya hər bir sivil ölkənin əsas qanunu kimi ən ali hüquqi qüvvəyə malikdir. Bu sonad dövlətin quruluşunun və təməlinin prinsiplərini, cəmiyyətin siyasi, hüquqi və iqtisadi əsaslarını təsbit etməklə, həm də vətəndaş hüquqlarını özündə əks etdirir, ölkənin inkişaf prioritetlərini müəyyən edir. Bu mənada həyatın hər bir sahəsində dövlət siyasətinin ümumi istiqamətlərini təsbit edən Konstitusiyaya özünün ali hüquqi xüsusiyyətləri ilə hər bir xalqın və dövlətin həyatında xüsusi rola malikdir.

Xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə gəlmiş, dövlətçiliyimiz və müstəqilliyimiz üçün bütün təhlükələri aradan qaldırdıqdan, siyasi-ictimai sabitliyini təmin etdikdən sonra hüquqi dövlət quruculuğuna başlayan Heydər Əliyevin bu istiqamətdə ilk addımı yeni Konstitusiyamızın qəbul olunması oldu. Həm də Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə baş-

lanan islahatlar artıq Azərbaycanda qanunların aliliyini təmin edən, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğunu, ədalətli iqtisadi və sosial qaydalara uyğun olaraq hamının layiqli həyat soviyəsini təmin edən yeni milli Konstitusiyamızın qəbulunu da gündəmə gətirmişdi. Bu isə yeni dövrün çağırış və tələblərinə cavab verməli, müstəqil Azərbaycan dövlətinin və onun xalqının milli maraqlarını, ölkənin özünəməxsus xüsusiyyətlərini, milli-mənəvi dəyərləri unikal formada özündə əks etdirən hüquqi sənəd olmalı idi.

1994-cü ilin iyul ayında Milli Məclisin iclasında Ulu Öndər Heydər Əliyevin sədrliyi ilə Konstitusiyaya layihəsinin hazırlanmasına mosul olan xüsusi komissiyamızın fəaliyyəti başlamağı qərar alındı. Heydər Əliyev dəfələrlə layihənin əks müzakirəsinə təşkil etdi. Bu ali sənədin müasir dəyərləri özündə ehtiva edən ən yətin formada qəbul olunması təmin etmək üçün gərgin əmək sərf edən Ulu Öndər layihənin hazırlanması zamanı onun hər bir müddəasını şəxssən nəzərdən keçirdi, dövlətin gələcək taleyi, demokratik imici baxımından bu işə son dərəcə həssaslıqla yanaşdı.

Ulu Öndər Konstitusiyaya layihəsinin hazırlayan komissiyamızın ilk iclasında qəbul ediləcək Konstitusiyamızın əsas parametrlərini müəyyən edərək demişdir: "Bizim yeni Konstitusiyamız, sübhəz ki, birinci növbədə Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini, bu müstəqilliyin əbdi olduğunu və dövlət müstəqilliyini qoruyub saxlamaq, yaşatmaq üçün bütün prinsipləri əks etdirir. Yeni Konstitusiyamız demokratik prinsipləri özündə əks etdirməlidir. Yeni dünya demokratiyasının əldə etdiyi bütün nailiyyətlərdən, demokratiya sahəsində inkişaf etmiş dövlətlərin konstitusiyaya təcrübələrindən istifadə etmək və Azərbaycan Respublikasının özünəməxsus tarixi-millətənələri əks etdirən prinsipləri özündə cəmləndirməlidir. Bir sözlə, biz elan etmişik və mən bir daha bəyan edirəm ki, Azərbaycan demokratik, hüquqi sivilizasiyasını dünyəvi dövlət qururuq".

1995-ci il noyabrın 12-də Azərbaycan vətəndaşları ümumxalq səsverməsi yolu ilə müstəqil dövlətimizin ilk Konstitusiyasını qəbul etdilər. Tariximizə Heydər Əliyev Konstitusiyası kimi daxil olan Əsas Qanunun qəbulu demokratik, dünyəvi və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu əsasında dövlətimizin formalaşması, siyasi və hüquq sistemində sabit özlülün yaradılması işində ilk mərhələ oldu. Odu ki, müstəqil Azərbaycan ilk Konstitusiyamızın qəbulu müasir tariximizin ən mühüm hadisələrindən biri olmaqla Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan dövlətçiliyi qarşısında böyük xidmətlərindən sayılır.

Azərbaycanda bələ bir yüksəksoviyyətli Konstitusiyamızın qəbul olunması təsadüfi hal olmayıb, çoxəsrlik dövlətçilik ənənələrinin, xalqımızın keçdiyi tarixi inkişaf yolunun məntiqi nəticəsi idi. Bununla ölkəmizin və xalqımızın dövlətçilik tarixinə yeni bir şanlı səhifə yazıldı. Uzunmüddətli gərgin əməyin məhsulu olan bu Konstitusiyaya öz demokratikliyi, humanistliyi və dolğunluğu ilə seçilərək ölkəmizdə vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi və müstəqil dövlətçiliyimizin tərəqqisi üçün hərtərəfli zəmin yaratdı. Xalqımızın demokratik dövlət qurmaq və dünyəvi birliyə layiqli yer tutmaq istəyini nü-

mayış etdirdi. 1996-cı ildə Konstitusiyaya günü münasibətilə Azərbaycan xalqına ünvanladığı təbrikində Heydər Əliyev demişdir: "Bu Konstitusiyaya Azərbaycan xalqının keçdiyi tarixi inkişaf yolunun məntiqi nəticəsidir. Konstitusiyaya ölkəmizdə vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, müstəqil dövlətçiliyimizin qorunub saxlanması, möhkəmləndirilməsi və demokratik dəyişikliklərin həyata keçirilməsi üçün hərtərəfli zəmin və şərait yaradır. Azərbaycanın tarixi keçmişini, bugünkü realıqlarını və gələcək inkişaf perspektivlərini əks etdirməsi, ümumbəşəri və milli dəyərlərə söykənəsi konstitusiyamızı səciyyəvəndirən əsas cəhətlərdir".

Azərbaycan Konstitusiyası dövlət və cəmiyyətin təşkilinin demokratik prinsiplərini ehtiva etməklə ictimai həyatın bütün sferalarında, o cümlədən siyasi, iqtisadi, sosial-mədəni və mənəvi sferalarda yeni məzmunlu münasibətlərin formalaşmasını, insan və cəmiyyət, vətəndaş və dövlət münasibətlərində insan və vətəndaşın fərqli üstün mövqeyini və bununla da insanın cəmiyyət və dövlət həyatında aparıcı rolunu müəyyən etdi. Marksist fəlsəfəsindən və sovet hüquq doktrinasından fərqli olaraq artıq insan, onun hüquq və azadlıqları ali dəyərlər kimi tanınmağa, dövlət tərəfindən onlara dəyər verilməyə başlandı. Eyni zamanda müstəqil Azərbaycanın Konstitusiyası hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğunun əsaslarını müəyyən etdi, yeni siyasi və hüquqi sistemin yaradılmasına yol açdı.

Müasir Azərbaycan parlamentinin yaradıcısı

Dövlət idarəçiliyi sistemində parlamentarizmin mövcudluğu demokratik quruluşun əsas əlamətlərindən biridir. Müasir dövrdə parlamentarizm dövlət hakimiyyətinin əsas formasıdır ki, burada qanunvericilik və icra orqanlarının səlahiyyətləri arasında dəqiq hədd qoyulmuşdur. Qeyd etmək lazımdır ki, bütün misələn Şərqi Avropa ilk cümhuriyyət parlamenti 1918-1920-ci illərdə Azərbaycanda yaranmışdır. Bu mənada Azərbaycan müəyyən parlament və parlamentarizm ənənələrinə malik idi.

Heydər Əliyev demokratik cəmiyyət quruculuğunun vacib təsisatlarından olan parlamentin formalaşması və inkişafına xüsusi əhəmiyyət verirdi. Ulu Öndərin siyasi sənədlərində onun Azərbaycan Ali Sovetinin Sədri seçilməsi əks etmişdir. Heydər Əliyevin Ali Sovet rəhbərlik etdiyi dövr ətrafında parlament mədəniyyətinin inkişafında mühüm rol oynamış, müasir peşəkar parlamentin formalaşması istiqamətlərini müəyyən etməyə kömək göstərmişdir. Bu baxımdan Heydər Əliyev həm də müasir Azərbaycan parlamentinin banisidir.

27 ilə yaxındır ki, Milli Məclis qanunvericilik hakimiyyəti səlahiyyətlərini uğurla həyata keçirir. Parlament ölkədə aparılan hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğunun, demokratikləşdirmə prosesinin, bazar iqtisadiyyatı prinsiplərini tətbiqinin möhkəm hüquqi bazasını yaratmış və təkmilləşdirmişdir. 2018-ci ildə sentyabrın 21-də Milli Məclisdə Azərbaycan parlamentinin 100 illiyi münasibətilə təntənəli iclasda Prezident İlham Əliyev Milli Məclisin respublikamızın həyatında rolunu qiymətləndirərək demişdir: "Bu gün Azərbaycan uğurla inkişaf edir və mən bu inkişafda Azərbaycan parlamentinin rolunu xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. Azərbaycan parlamentini həm Heydər Əliyevin dövründə, həm də bu gün öz fəaliyyəti ilə ölkəmizin müstəqilliyini möhkəmləndirir, sürətli inkişafını təmin edir, bu inkişafa öz töhfəsini verir. Bir çox qanunlar qəbul edilmişdir. Demək olar ki, bu qanunlar həyatımızın bütün sahələrini əhatə edir. Bizim qanunvericilik bazamız ən yüksək meyarlara cavab verir. Biz bir çox beynəlxalq konvensiyalara qoşulmuşuq və azadlıqların təmin edilməsində, demokratik inkişafda həmişə siyasətimizin aparılmasında Azərbaycan parlamentinin çox böyük rolu var".

Dünya praktikasında parlamentlər bir və ya iki palatalı olurlar. Respublikamızın konstitusion quruluşuna əsasən, Azərbaycan unitar dövlətdir, parlament isə birləpalətli. Demokratiya şəraitində Milli Məclisə indiyədək altı dəfə keçirilmiş azad, ədalətli və şəffaf seçkilər Azərbaycanın demokratik inkişafında mühüm rol oynamışdır. Respublikamızda hüquqi və demokratik dövlətçiliyin prinsiplərindən biri kimi parlamentin formalaşdırılmasının müasir standartlara uyğun mexanizmi də yaradılıb.

Mütərəqqi seçki sistemi

Demokratik inkişafın əsas meyarlarından biri azad, ədalətli və şəffaf seçkilərin

keçirilməsidir. Möhz demokratik seçkilər hakimiyyətin mənəvi sayılan xalqın iradəsinin ifadəsidir. Xalqın iradəsi olmayan yerdə isə demokratiyadan söhbət gedə bilməz. Seçib-seçilmək hüququ hər bir vətəndaşın konstitusion hüququ olduğundan, vətəndaş bütün seçkilərdə səs verir. Yeni seçki hüququ olan bütün vətəndaşlar ölkənin ali rəhbərini, qanunvericilik orqana, bələdiyyələrə öz nümayəndələrini seçir, referendumda iştirak edirlər. Vətəndaşların seçkidə iştirakına təzyiq edilə bilməz və heç kəsin onun öz iradəsinə azad ifadə etməsinə mane ola bilməz. Digər tərəfdən, seçki siyasi və sosial qrupun hakimiyyətə gəlməsinin yeganə sivil qaydası rolunu oynayır. Bu mənada seçki mahiyyət etibarilə dövlət orqanlarının və idarəetmənin müəyyən qaydalar əsasında vətəndaşların iradəsinin birləşməsi əsasında formalaşdırılması üsulu kimi xarakterizə olunur.

Müstəqillik dövründə demokratik dəyərləri tam mənimsəyən respublikamızda seçkilərin azad, ədalətli və şəffaf keçirilməsi ənənəsi formalaşmışdır. Bu ənənənin də müəllifi Heydər Əliyevdir. Ulu Öndərin sayəsində ötən əsrin 90-cı illərin əvvəllərində siyasi bəhrənlərin geridə qoyduqdan sonra Azərbaycan dövləti üçün azad, demokratik seçkilərin keçirilməsi və bunun üçün lazımı qanunvericilik bazasının yaradılması, seçkilərin keçirilməsi prosesləri və təşkilati məsələlərin həll olunması hüquqi dövlətin formalaşdırılması baxımından çox böyük əhəmiyyət kəsb etdi. Təsədüfi deyil ki, möhz Heydər Əliyev hüquqi dövlət quruculuğunun mühüm tərkib hissəsi kimi respublikamızda müasir tələb və çağırışlara cavab verən seçki sistemi təşkilatı tapdı.

Seçkilərin keçirilməsi öncə hüquqi sənədlərlə - ölkənin Konstitusiyası, Seçki Məcəlləsi və digər normativ hüquqi aktlarla tənzimlənir. Heydər Əliyevin müəllifliyi ilə hazırlanmış qəbul edilən ilk Konstitusiyada demokratik və hüquqi dövlətçiliyin əsas göstəricilərindən biri kimi vətəndaşların seçki hüququ və referendumla bağlı məsələlər təsbit olunub. Konstitusiyamızın 56-cı maddəsində deyilir: "Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarına seçmə və seçilmək, habelə referendumda iştirak etmək hüququ vardır". Ümumilikdə isə Konstitusiyaya demokratik standartlara cavab verən azad, ədalətli, obyektiv seçkilərin keçirilməsi üçün əsas prioritetləri müəyyənləşdirib. Əsas Qanunda təsbit olunmuş müddəalara istinadən Azərbaycanda ümumi, bərabər və birləşmə səsvermə yolu ilə seçkilərin hüquqi çərçivəsi formalaşdırılıb.

Demokratiya sahəsində böyük uğurlar əldə etmiş dövlətlərin də seçki praktikası göstərir ki, hər bir seçkinin demokratikliyi təmin edən şərtlər arasında siyasi iradə amili ilə yanaşı, təkmil seçki qanunvericiliyinin də olması olduqca vacibdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin bu məsələyə göstərdiyi yüksək diqqət sayəsində hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu sahəsində həyata keçirilən islahatlar mükəmməl seçki qanunvericiliyinin formalaşdırılması və vətəndaşların ən mühüm siyasi hüquqlarından biri olan seçki hüququnun, habelə fundamental hüquqları olan vətəndaşların dövlətin və cəmiyyətin siyasi həyatında iştirak etmək, vətəndaşların dövlətin idarə olunmasında iştirak etmək kimi hüquqlarının həyata keçirilməsi üçün lazımı zəmin yaradılması ilə müşayiət olunub və 2003-cü ildə bu sahədə aparılan məcəllələşdirmə Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin qəbulu ilə nəticələnib.

Seçki Məcəlləsi mütəmadi olaraq təkmilləşdirilib və hazırkı dövrün ən təkmil seçki qanunu kimi təqdim oluna bilər. Eyni zamanda respublikamızın seçki sistemi müəyyən prinsiplərə əsaslanır. Həmin prinsiplər seçkilərin mahiyyətini ifadə edir. Azərbaycan Respublikasında seçki sisteminin prinsipləri Konstitusiyamızın 83 və 101-ci maddələrində də öz əksini tapıb.

Müstəqil məhkəmə hakimiyyəti

Ulu Öndər Heydər Əliyev yaxşı bildirdi ki, müstəqil məhkəmə hakimiyyəti yaranmadan mükəmməl hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu və insan hüquqlarının daha etibarlı təmini mümkün deyil. Bunun üçün ölkədə məhkəmələrin köklü islahatına ehtiyac var idi.

Müstəqil Azərbaycanın Konstitusiyasında ilk dəfə olaraq Məhkəmə Hakimiyyəti anlayışı verildi. Bununla da cəmiyyətdə yaranan bütün hüquq münasibətlərinin həlli məsələsi məhkəmə orqanlarının səlahiyyətinə aid edildi. Bu mənada məhkəmə hakimiyyəti, onun hüquqi dövlətdə rolu və yeri ilə bağlı əsas ideyalar Konstitusiyada

bünövrə kimi qoyulmuş konseptual əsasları əhatə edir.

Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1997-ci ildə Milli Məclisdə zəngin demokratik ənənələri olan ölkələrin təcrübəsinə əsaslanan "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" qanun qəbul edildi. Həmin qanunun tətbiq edilməsi və məhkəmə islahatlarının həyata keçirilməsi dair tədbirlər haqqında program xarakterli formanın imzalandı və ölkəmizdə məhkəmə quruluşunun və məhkəmə icraatının mahiyyətə yeni modelinin bərqərar edilməsi prosesinə başlandı.

Eləcə də prokurorluq orqanları yenidən formalaşdırıldı. Hüquqi islahatların nəticəsi olaraq prokurorluq müasir dövrün tələblərinə cavab verən, fəaliyyətində qanunçuluq, dövlətçilik, siyasi bitərəflilik, obyektivlik, qorəzsizlik və insan hüquqlarının təmini kimi prinsipləri rəhbər tutan demokratik məzmunlu bir təsisata çevrildi.

Heydər Əliyevin 26 aprel 2000-ci ildə Respublika Prokurorluğunun rəhbər işçiləri ilə keçirdiyi və prokurorluğun həyatında müstəsna rol oynayan tarixi görüşdən sonra Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunda hərtərəfli islahatlar başlandı, dövlət başçısının tövsiyə və göstərişlərinə müvafiq olaraq həyata keçirilən tədbirlər sayəsində prokurorluğun demokratik məzmununda yeniləşdirilməsi, neqativ təzahürlərin aradan qaldırılması, müasir standartlar soviyəsində işləməyə qadir olan kadr korpusunun formalaşdırılması, son nəticədə cinayətkarlığa qarşı mübarizə, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi işinin zəruri tələblər soviyyəsinə qaldırılması təmin edildi.

Hüquqi və demokratik dövlət quruculuğuna aparılan yolda həyata keçirilən islahatlarla 28 dekabr 2001-ci ildə "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası qanunu qəbul edildi və bununla da insan hüquqlarının yeni bir qeyri-prosedural müdafiə mexanizmi formalaşdırıldı. Sonradan bu istiqamətdə həyata keçirilən islahatlar Ombudsman təsisatının respublikanın regional mərkəzlərində yaradılması və Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) institutunun təsis olunması ilə davam etdirildi.

Azərbaycanın hüquqi-demokratik dövlət kimi əsasları daha da möhkəmlənib

Heydər Əliyevin başladığı hüquqi-demokratik dövlətçiliyin mühüm göstəricilərindən biri də çoxpartiyalı siyasi sistemin formalaşdırılmasıdır. Bu barədə söz açarkən ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində mövcud olmuş antidemokratik siyasi vəziyyəti xatırlamaq vacibdir. Ulu Öndərin liderliyi ilə 1992-ci ildə yaradılan Yeni Azərbaycan Partiyası o dövrdə müxalifət partiyası kimi siyasi meydana çıxmışdı. Həmin illər isə siyasi hakimiyyətdə olan qüvvələrin Heydər Əliyevə və YAP-a qarşı hansı maneələr törətdikləri hər kəsə yaxşı bəllidir.

Lakin Heydər Əliyevin hüquqi dövlət quruculuğunda siyasi partiyaların ölkənin siyasi həyatında iştirakına ehtiramla yanaşılıb. Təsədüfi deyil ki, müxalifət təmsilçiləri həmişə Milli Məclisdə təmsil olunublar. O cümlədən idarəçilikdə də müxalif kadrlara etimad göstərilib.

Ümummillə Lider Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi dövlət quruculuğu prosesi möhz demokratik, hüquqi dövlətin formalaşmasına yönəlmək səmərəli, effektiv nəticələrlə müşayiət olunub. Hazırda isə həmin proses Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən yeni keyfiyyət mərhələsinə yüksəldilərək ardıcıl davam etdirilir. Son illər dövlət idarəetməsində həyata keçirilən islahatların hakimiyyətin bütün qollarını əhatə etməsi, məhkəmə-hüquq sisteminə də bəş vərə yeniliklər, müxalifət partiyaları ilə konstruktiv siyasi dialoqun aparılması, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının inkişafı Azərbaycanın hüquqi-demokratik dövlət kimi əsaslarını daha da möhkəmləndirib.

Bütün bunlar nəticə etibarilə dövlətimizi və xalqımızın milli həmrəyliyi daha gücləndirir, cəmiyyətimizin rifahını daha da yüksəldir. Cənab İlham Əliyevin Ali Baş Komandanlığı ilə 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Zəfər bunun bariz nümunəsidir.

Ziyafət ƏSGƏROV,
Milli Məclisin Müdafiə, Təhlükəsizlik və Korruptsiya ilə Mübarizə Komitəsinin Sədri